

STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY na léta 2008 až 2011

Odbor prevence kriminality MV

1. ÚVOD

Motto:

„Je prokázáno, že dobře naplánované strategie prevence kriminality nejenže předcházejí trestné činnosti a viktimizaci, ale podporují bezpečnost společnosti a přispívají k udržitelnému rozvoji států. Zlepšují kvalitu života a přinášejí dlouhodobé výhody ve smyslu snižování nákladů spojených se systémem trestní justice i dalších společenských nákladů vyplývajících z trestné činnosti.“

(Směrnice pro prevenci kriminality, rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN č. 2002/13)

Hlavním nástrojem kontroly kriminality je **bezpečnostní politika státu**. Její součástí je **preventivní politika**¹⁾, která se zaměřuje na eliminaci kriminogenních faktorů a kriminálně rizikových jevů, na práci s pachatelé a na pomoc obětem trestné činnosti. Oproti trestní politice využívá preventivní politika metody nerepresivní, na nichž se podílí široká škála veřejných institucí i soukromých subjektů. Vzhledem k velkému rozsahu příčin trestné činnosti zasahují preventivní opatření do mnoha oblastí veřejného života, např. do oblastí sociální, zaměstnanosti, vzdělávání, osvětové, trávení volného času, krizové intervence či urbanistického plánování. Její nezastupitelný význam je stále častěji zohledňován i v rámci trestní politiky, např. formou odklonů či alternativních trestů k trestu odnětí svobody²⁾.

Prevence kriminality je definována jako ofenzivní strategie boje s trestnou činností. Z toho jednoznačně vyplývá, že účinnost přijatých opatření a hlavně udržitelnost dosažených pozitivních výsledků je podmíněna dobrou přípravou a kvalitním plánováním a průběžným vyhodnocováním. To je také důvod, proč vláda České republiky přijímá od roku 1996 střednědobé strategické materiály pro oblast prevence kriminality, které zaručují kontinuitu realizace preventivní politiky státu, její zkvalitňování a usměrňování podle vývoje trestné činnosti a potřeb praxe. Strategický přístup k prevenci kriminality také umožňuje racionálně plánovat uvolňování finančních prostředků ze státního rozpočtu v delším časovém horizontu a zkvalitňovat podmínky fungování systému prevence kriminality po stránce organizační a personální.

Preventivní aktivity se uskutečňují v rámci celostátním, regionálním i místním, a to na úrovni primární, sekundární a terciární³⁾. **Prevence kriminality zahrnuje:**

- **sociální opatření** – zabývají se sociálními a ekonomickými problémy, zaměřují se na ohrožené jedince a jejich rodiny, na skupiny obyvatel a rizikové lokality s cílem zmírnit nepříznivé socioekonomické prostředí;
- **situační opatření** – nasazování technických opatření včetně urbanistického plánování z hlediska potřeb bezpečí občanů; cílem je omezování příležitostí k páchaní trestné činnosti, zvyšování rizika dopadení pro pachatele a snižování zisků z trestné činnosti;
- **informování občanů a jejich aktivizace** – zprostředkování informací o bezpečnostní situaci, o účinných formách obrany před trestnou činností; cílem je zapojování občanů do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti i bezpečí svého okolí;
- **budování realizačních kapacit** – posilování systému prevence kriminality včetně podmínek pro realizaci národních, regionálních a lokálních preventivních strategií a zajištění jejich finanční podpory.

Hlavní cílové skupiny, na které se preventivní působení zaměřuje, lze charakterizovat jako skupiny ohrožené sociálně patologickými jevy, případně s kriminální zkušeností. Sem zejména patří mládež, skuteční či potenciální pachatelé a oběti trestných činů.⁴⁾ K řešení specifických kriminálně rizikových jevů a k předcházení sociálně patologickým jevům v různém prostředí zpracovává Ministerstvo vnitra i resorty zastoupené v Republikovém výboru pro prevenci kriminality (dále jen „RVPPK“) řadu samostatných koncepčních materiálů.

2. VÝCHODISKA STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA LÉTA 2008 AŽ 2011

Základními východisky pro tvorbu Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 (dále jen „Strategie“) jsou:

- analýzy kriminality⁵⁾ a typologie pachatelů a obětí,
- postoje veřejnosti k problematice bezpečnosti a prevence kriminality,
- zkušenosti z realizace předchozích strategií prevence kriminality v ČR,
- zahraniční zkušenosti a doporučení pro oblast prevence.

Údaje o trestné činnosti⁶⁾

V České republice již čtvrtým rokem dochází ke snižování počtu zjištěných trestných činů. V roce 2006 byl jejich počet nejnižší od roku 1993. V roce 2006 poklesl počet hospodářských, majetkových, násilných i mravnostních trestných činů. Spolu s poklesem kriminality došlo i k meziročnímu poklesu škody způsobené trestnou činností o 44 % (v roce 2006 24 miliard korun).

V rámci **majetkové kriminality** nadále dominují krádeže vzloupáním do rodinných domků, do víkendových chat a do bytů a u krádeží prostých převládají krádeže věcí z automobilů, krádeže automobilů a krádeže kapesní. Přes trend snižování majetkové trestné činnosti **pokračoval nárůst kapesních krádeží**.

Počet zjištěných trestných činů proti majetku poklesl o 10 %. Podíl jednotlivých trestných činů zůstává neměnný – převážují úvěrové podvody, neoprávněná držení platební karty, podvody a zpronevěry. Pachatelé předkládají žádosti s nepravou identitou klienta, padělaná potvrzení o výši příjmů od svého zaměstnavatele, padělané nebo pozmeněné platební nástroje.

V oblasti **násilné kriminality**⁷⁾ došlo k poklesu zjištěných úmyslných ublížení na zdraví, vydírání, loupeží i loupeží na finančních institucích; **došlo k mírnému zvýšení trestných činů loupeží na benzínových čerpadlech a tzv. pouličních loupeží**. Většina pouličních loupeží je spáchána na osamělých osobách, které se pohybují v noční, ale i v denní době na málo frekventovaných místech. Pachatelé 40,4 % násilné kriminality se rekrutují z řad recidivistů.

Setrvalý pokles počtu evidovaných trestných činů a výše způsobených škod lze vysvětlit jednak změnami, které jsou zaváděny do stylu práce Police ČR, ale také dlouhodobě realizovanými preventivními opatřeními, která byla během minulých dvanácti let uskutečňována ve 234 městech České republiky. Přitom výše finančních prostředků⁸⁾ vynaložených na oblast prevence představuje necelá 0,3 % výše způsobených škod v roce 2006.

¹⁾ Z pohledu teorie je prevence kriminality součástí kriminologie, která zkoumá zejména osobu pachatele, osobu oběti a zabývá se také možnostmi kontroly kriminality. Kriminologie je věda empirická, spoléhající se více na pozorování skutečnosti než na teorii, a věda multidisciplinární, víceoborová, mezioborová.

²⁾ Využívání trestu odnětí svobody může přinést krátkodobou úlevu díky izolaci pachatele, má ovšem dlouhodobé celospolečenské důsledky i negativní společensko-ekonomický dopad na pachatele a jeho nejbližší sociální okolí (jeden ze závěrů 11. kongresu OSN o prevenci kriminality a trestní justici, Bangkok 2005).

³⁾ **Primární prevence** se zaměřuje na kořeny delikvence, na hlubší příčiny kriminálního jednání. Zahrnuje celou populaci, dospělé i děti. **Sekundární prevence** se zaměřuje na konkrétní rizikové jedince a skupiny obyvatelstva, účelí vymezené podle věku, druhu ohrožení, teritoria apod. Usiluje o odvrácení od kriminálního jednání a o aktivní podporu společensky akceptovaného chování. **Terciární prevence** představuje resocializační a reintegrační opatření směřující k těm, kteří se již protiprávního jednání dopustili, na lokality, které již byly kriminalitou zasaženy, a na osoby, které se již staly obětmi trestných činů.

⁴⁾ Konkrétně se jedná o děti s poruchami chování; sociálně vyloučené osoby; ženy; seniory; osoby se zdravotním postižením a sociálním handicapem; osamělé žijící osoby; cizince; příslušníky národnostních a etnických menšin; dlouhodobě nezaměstnané a obtížně zaměstnatelné; obyvatele prostorově vyloučených lokalit; občany žijící v nevyhovujících bytových podmínkách; občany mající problémy s dodržováním povinností souvisejících s nájemním bydlením; osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby závislé na konzumaci alkoholu a omamných nebo psychotropních látek.

⁵⁾ Údaje o trestné činnosti jsou čerpány ze Zpráv o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území ČR v roce 2005 a 2006.

⁶⁾ Uváděná meziroční srovnání se týkají let 2005 a 2006.

⁷⁾ I přes celkový pokles násilné trestné činnosti dochází k radikalizaci chování diváků a fanoušků fotbalových klubů (fyzické útoky, poškozování majetku, projevy rasismu a použití zábalné pyrotechniky).

⁸⁾ Na program prevence kriminality na místní úrovni bylo v letech 2004–2007 vyčlenováno každoročně 80 mil. Kč.

Teritoriální rozložení trestné činnosti

Z pohledu absolutních hodnot bylo v roce 2006 spácháno nejvíce trestných činů na území hl. m. Prahy s 27 % (89 618 trestných činů⁹⁾). Následují kraje Středočeský (37 188), Moravskoslezský (36 993), Ústecký a Jihočeský, dále kraje Jihočeský, Liberecký a Olomoucký, Plzeňský a Královéhradecký. Nejnížší kriminalitou (do 10 tisíc trestných činů za rok 2006) jsou zatíženy kraje Vysočina, Karlovarský, Pardubický a Zlínský.

Srovnáme-li pořadí krajů po přepočtu trestných činů na 10 tisíc obyvatel, zůstává na prvním místě hl. m. Praha (758 trestných činů), na kterou připadá téměř dvojnásobný počet trestných činů oproti dalším nejvíce zatíženým krajům – Ústeckému (399), Libereckému (344), Středočeskému (321) a Karlovarskému¹⁰⁾ (312).

Přestupky

Příslušníci Služby pořádkové policie ČR v roce 2006 zjistili celkem 868 198 přestupků podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, z toho na úseku proti majetku 172 974 a na úseku veřejného pořádku a občanského soužití 97 626. Obecní policie řešila 1 775 705 přestupků (z tohoto počtu se jednalo o 78 % přestupků v dopravě).

Pachatelé trestných činů

Počet pachatelů, stejně jako počet objasněných trestných činů, stagnoval. Tato stagnace je však provázána mírným zvýšením počtu recidivistů a počtu pachatelů - cizinců.

Z hlediska věku převažuje ve struktuře pachatelů kategorie 20–30 let s podílem 34,6 %, na druhém místě je věková skupina 30–40 let a třetí místo zaujímá věková skupina 40–60 let. Z hlediska možné nápravy pachatele a potřebnosti zajištění rychlé, kvalitní a individuální péče je důležitá věková skupina dětí. Děti do 18 let se podílejí v porovnání se všemi pachatelé na páchání trestné činnosti 7 %, což je přibližně stejně jako věková skupina mladých dospělých (18–20 let). Pachatelé senioři nad 60 let tvoří marginální skupinu 1,8 %.

Ve skladbě pachatelů celkové kriminality podle vzdělání tvoří nejpoměrnější skupinu pachatelé se základní školou a vyučením 45,5 %, následují pachatelé se základní školou bez kvalifikace a pachatelé, u kterých nebylo zjištěno vzdělání nebo se jedná o cizince nebo děti.

I přes stagnaci celkového počtu pachatelů, došlo k dalšímu mírnému zvýšení počtu recidivistů¹¹⁾ na 56 661 a jejich podílů ve struktuře pachatelů na 46,2 %. Od roku 1993 se tak jedná o nejvyšší hodnoty¹²⁾.

Oběti trestné činnosti¹³⁾

Počet obětí se oproti předchozímu období snížil. Děti do 18 let jsou nečastější oběti kapesných krádeží a loupeží. U dospělých obětí převládají trestné činy krádeže, úmyslného ublížení na zdraví a loupeže. Další cílovou skupinou je věková kategorie seniorů. Tato specifická skupina obětí trestné činnosti je v posledních letech stále více předmětem útoků pachatelů, dramaticky narůstá zejména počet obětí – žen – seniorek ve věku 60–89 let.

Z hlediska pohlaví je počet obětí vyrovnaný. Mírně převažují jako oběti muži (53,3 %) nad ženami (46,7 %). Muži jsou častějšími oběťmi trestných činů vraždy, loupeže a úmyslného ublížení na zdraví; ženy naopak trestního jednání vyhrožování, omezování osobní svobody, týrání, znásilnění a pohlavního zneužívání.

Postoje veřejnosti k problematice bezpečnosti a prevence kriminality

Ze závěrů řady kriminologických výzkumů a výzkumů veřejného mínění, které byly v minulých letech provedeny,¹⁴⁾ jednoznačně vyplynulo, že otázka bezpečnosti je druhým nejčastěji zmiňovaným problémem, který si občané přejí, aby stát řešil (na prvním místě byla uváděna nezaměstnanost). Většina občanů:

- dává jednoznačně přednost prevenci před represí,
- má pocit ohrožení a obává se trestných činů; pocitu ohrožení a nebezpečí

čij jsou významně spojeny s velikostí místa bydliště; nejvyšších hodnot dosahují ve velkoměstech,

- považuje za nejproblémovější okolí hospod, heren, nočních klubů a diskotek a dále neosvětlená a málo frekventovaná místa,
- se nejvíce obává vandalství, kapesných krádeží, krádeží motorových vozidel, vloupání do bytu, domu, chaty, chalupy a do aut a pocitu silný strach z fyzického násilí (loupeže),
- hodnotí opatření proti pouliční kriminalitě a kriminalitě mládeže jako nedostatečná,
- má zájem o informace o bezpečnostní situaci v místě bydliště, o preventivních opatřeních policie a o jejich záměrech do budoucna,
- chápe, že policie nemůže sama zabezpečit prevenci trestné činnosti, a že aktivní roli v prevenci zločinu musí sehrávat samotný občan,
- sdílí názor, že o bezpečnost občanů a jejich majetku by se měli rovnoměrně starat sami občané, policie a místní samospráva,
- domnívá se, že ke zvýšení bezpečnosti je třeba posílit přítomnost policistů na ulicích, rozšiřovat počet kamerových monitorovacích systémů,
- zastává názor, že je třeba vytvářet podmínky pro trávení volného času dětí a mladých dospělých, pozitivně ovlivňovat výchovu v rodině a podporovat zaměstnanost.

Zkušenosti z realizace předchozích strategií prevence kriminality v ČR

V České republice byly institucionální podmínky pro rozvoj preventivní politiky vytvořeny v roce 1993, kdy byl zřízen RVPPK. V roce 1996 byly poprvé na prevenci kriminality vyčleněny finanční prostředky (150 mil. Kč) v kapitole Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu a hlavním pilířem preventivní činnosti se stal Program prevence kriminality na místní úrovni (dále jen „Program“), který je realizován samosprávami obcí za přispění státní účelové dotace. Hlavní charakteristikou období 1996–2007 bylo budování systému prevence kriminality včetně jeho organizačního, personálního, informačního i finančního zabezpečení. Vytvořený systém se opírá o preventivní programy resortů zastoupených v RVPPK, o programy prevence kriminality na místní úrovni, o výzkumnou, analytickou, vyhodnocovací a preventivní činnost Ministerstva vnitra a Policie ČR, o spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi a se subjekty podnikajícími zejména v oblasti situační prevence.

V letech 1996 až 2003 byly realizovány Programy zpočátku pouze ve větších městech s počtem obyvatel nad 30 tisíc, od roku 1999 i v menších městech. Za dobu trvání Programu bylo celkem podpořeno více než 4 000 projektů prevence kriminality ve 230 obcích a 8 krajích státní účelovou dotací blízkí částce 900 mil. Kč. Od roku 2004 do současnosti je realizován program Partnerství, který umožňuje podporovat preventivní aktivity i v malých obcích – počet obyvatel nehráje roli, klíčový je rozsah bezpečnostního problému. Od roku 2006 se do realizace Programu zapojily také kraje.

Dvanáctileté zkušenosti praktické realizace preventivní politiky státu ukázaly, že dlouhodobá metodická, konzultační a finanční podpora samospráv ze strany státu přinesla efekt v podobě integrace preventivní politiky do sociální, vzdělávací, zdravotní a bezpečnostní politiky měst, ve vytvoření nových poradních orgánů (komise prevence kriminality), zřízení nových profesních pozic (manažer prevence) a v uznání významu preventivního působení vyjádřeného ve zvyšujícím se finančním podílu samospráv na realizaci dílčích opatření¹⁵⁾. Tento pozitivní efekt se dostavil především u měst s vyšším počtem obyvatel, s rozvinutější infrastrukturou institucí, s vyšším rozpočtem a tam, kde státní účast a podpora byla dlouhodobá. V programu Partnerství byla posílena partnerská role Policie ČR, a to zejména při identifikaci problémů a v jejím aktivním zapojení do preventivních aktivit a do rozhodovacích procesů na všech úrovních.

Zahraniční zkušenosti¹⁶⁾

Pro tvorbu klíčových preventivních opatření definoval 11. Světový kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici (Bangkok 2005) následující základní principy: vedoucí role veřejné správy na všech úrovních; integrace preventivní politiky napříč všemi sociálními a ekonomickými koncepty; partnerství a spolupráce; analýza příčin kriminality a stanovení efektivních postupů; důraz na zranitelné skupiny populace.

Kongres definoval také hlavní problémové oblasti. Z hlediska cílových skupin jsou to děti, mládež, zástupci menšin a lidé s nízkým sociálním statusem a další společensky exkludované skupiny s nedostatečným přístupem ke službám a k ekonomickým a sociálním výhodám. Na snižování bezpečí má podíl nárůst počtu městského obyvatelstva, vzrůstající rozdíly v příjmech, narušení rodinných, sociálních a kulturních vazeb, nezaměstnanost, zvětšující se počet lidí žijících v nestabilních a chudých městských podmínkách. Městské prostředí podporuje tvorbu příležitostí pro páchání kriminality a poskytuje vhodný prostor pro pachatele.

Na základě kvalitních projektů a strategií realizovaných na celém světě doporučil kongres následující postupy:

- kombinaci národního a lokálního přístupu k předcházení specifickým druhům trestné činnosti;
- vytváření komplexních dlouhodobých a střednědobých strategií prevence kriminality a stálých funkčních poradních orgánů,
- poradenství, informování občanů a zapojení týmu realizátorů včetně komerčních sfér;
- vzdělávání týmu odborníků, vytváření odborných pracovních skupin, podpora socializačních a motivačních programů;
- spolupráci státní a obecní policie, aktivní zapojení občanů (dobrovolníků) do preventivních aktivit;

⁹⁾ Na území hl. m. Prahy kulminovala trestná činnost v roce 1999. Od tohoto roku, s výjimkou roku 2002, je v Praze zaznamenán trvalý pokles kriminality. Přesto majetková kriminalita v Praze představuje 32 % z celkového počtu v ČR a např. krádeže motorových vozidel představují 40 % z celkového počtu v ČR.

¹⁰⁾ U Karlovarského kraje evidujeme výrazný rozdíl z hlediska absolutního počtu trestných činů a trestných činů v přepočtu na 10 tis. obyvatel – 13. místo v počtu zjištěných trestných činů, ale 5. místo v přepočtu na 10 tis. obyvatel.

¹¹⁾ Recidivistou je pachatel úmyslného trestného činu, který byl již za jiný úmyslný trestný čin dříve odsouzen.

¹²⁾ Na celkovém počtu pachatelů majetkové kriminality se recidivisté podílejí 56,7 %, na krádežích prostých 62,2 %, na počtu pachatelů násilné kriminality 40,4 %.

¹³⁾ Oběti trestné činnosti jsou občané, kteří se v souvislosti s páchanou trestnou činností stanou objektem přímého útoku pachatele, ať již konkrétním fyzickým napadením nebo formou majetkové nebo jiné újmy. Jediným a ne zcela kompletním zdrojem informací o obětech trestné činnosti je Evidenčně statistický systém kriminality vedený Policií ČR.

¹⁴⁾ Čerpáno z výzkumů: Spokojenost občanů s prací Policie ČR (STEM/MARK, a.s. 2004); Preventivní aktivity v názorech obyvatel měst (IKSP pro RVPPK, 2004); Občané o kriminalitě a prevenci (IKSP pro RVPPK, 2006); Institut dohledu u podmiňování propuštění (IKSP, 2004); Mladiství pachatelé na prahu tisíciletí (IKSP, 2004). Podrobnosti k výzkumným zjištěním jsou obsahem Přílohy č. 2.

¹⁵⁾ Povinný podíl realizátorů (obce a kraje) byl 10 % z celkových vynaložených prostředků na projekty prevence kriminality. Dlouhodobě však tento podíl převyšuje 40 %.

¹⁶⁾ Čerpáno z publikace IKSP (2006) Prevence městské kriminality a ohrožená mládež; Přehled slibných strategií a programů z celého světa. Připraveno pro 11. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici, Bangkok 2005 (podrobně viz Příloha č. 2 a 4).

- orientaci práce policie na občana a potřeby komunity, zapojování policie jako partnera do řešení problémů;
 - důraz na pozitivní změnu prostoru pro život a bydlení, na obnovu městských čtvrtí¹⁷⁾.
- V současné době se mezinárodní aktivity České republiky v oblasti prevence kriminality soustřeďují na spolupráci v rámci **Evropské unie**, a to prostřednictvím EUCPN (Evropská síť prevence kriminality). Česká republika se aktivně podílí i na aktivitách **Organizace spojených národů** (Úřad OSN pro drogy a kriminalitu UNODC, Komise pro prevenci a trestní soudnictví, Program bezpečnějších měst UN-Habitat) a **spolupracuje s dalšími mezinárodními organizacemi** jako je ICPC (Mezinárodní centrum pro prevenci kriminality), EFUS (Evropské fórum pro bezpečnost ve městech) a EURO CITIES.

3. STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY NA LÉTA 2008 AŽ 2011

Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 navazuje na předcházející strategii a klade si za **cíl dále zvyšovat pocit bezpečí občanů a snižovat míru a závažnost trestné činnosti**. Vláda v ní definuje základní priority, principy a okruhy prevence kriminality a představuje doporučený rámec pro tvorbu a uskutečňování strategií prevence kriminality všech článků veřejné správy na úrovni ústředních správních úřadů, krajů a obcí.

Strategie je koncipována na základě současné situace v oblasti kriminality, vychází z nejnovějších poznatků vědeckých výzkumů a domácích i zahraničních zkušeností.

Priority Strategie spočívají ve snižování majetkové a násilné kriminality, v eliminaci kriminálně rizikových sociálně patologických jevů, v omezování příležitosti k páchaní trestné činnosti, ve zvyšování rizika pro pachatele, že bude dopaden, a v informování občanů o legálních možnostech ochrany před trestnou činností.

Cílovými skupinami, jimž bude věnována zvýšená pozornost, je mládež ohrožená sociálně patologickými jevy nebo již s kriminální zkušeností, prvopachatelé trestných činů, recidivisté a sociálně vyloučené komunity.

Důraz bude kladen na plošné zavádění Systému včasné intervence a týmů pro mládež, jako významného nástroje snižování trestné činnosti mládeže a na legislativní ukotvení prevence kriminality v českém právním řádu.

Specifické cíle Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011

- Fungující a stabilní systém prevence kriminality na všech úrovních veřejné správy.
- Posílení kompetencí krajů a obcí při plánování a realizaci preventivních opatření.
- Systematická partnerská spolupráce mezi příslušnými orgány na všech úrovních veřejné správy.
- Profesionální stabilizace kvalifikovaných manažerů prevence kriminality na úrovni krajů a měst, kteří budou vybaveni potřebnými kompetencemi.
- Profesionální stabilizace kvalifikovaných pracovníků Policie ČR a obecní policie v oblasti prevence kriminality.
- Zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů a obcí a evropských fondů na realizaci úkolů vyplývajících ze Strategie.
- Zapojování širokého spektra subjektů do preventivních programů, do jejich přípravy, organizace a zabezpečení.

Principy Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011

1. Strategie je východiskem pro zpracování koncepčních materiálů¹⁸⁾ v oblasti prevence kriminality na úrovni krajů i měst.
2. Tvorba a realizace preventivních programů vychází z analýz bezpečnostní situace na všech úrovních veřejné správy a reflektuje podmínky praxe a potřeby veřejnosti.
3. Těžiště preventivních aktivit je na praktické úrovni.
4. Administrativní zásahy z centra jsou minimální. Centrální orgány plní úlohu koncepční, legislativní, metodickou, informační a částečně ekonomickypodpůrou.
5. V preventivních programech se spojuje prvek profesionální a laický.
6. Úspěšnost realizovaných aktivit je podmíněna srozumitelným vymezením rolí a kompetencí, partnerskou spoluprací a výměnou informací včetně veřejné podpory a informovanosti.
7. Policie ČR spolupracuje na vytváření preventivních programů, a to zejména v oblasti informační, analytické a vyhodnocovací. Její role se posiluje i při realizaci praktických preventivních opatření, zejména na místní úrovni.

3.1 Základní okruhy Strategie

1. cílové skupiny
2. trestné činy a jiná delikventní chování
3. systém prevence kriminality
4. účinná preventivní opatření

3.1.1 Cílové skupiny

- **pachatelé** (mládež; mladí dospělí; recidivisté; pachatelé se základním vzděláním, vyučení a pachatelé bez jakékoliv kvalifikace);
- **oběti** (dětské oběti především mravnostní, násilné a majetkové trestné činnosti a dětské oběti šikany; oběti násilné trestné činnosti včetně domácího násilí; oběti obchodování s lidmi; oběti majetkové kriminality; oběti rasové, národnostně nebo nábožensky motivovaných trestných činů);
- **rizikovi jedinci v postavení potenciálních pachatelů nebo obětí** (predelikventní děti a mládež; rodiny dětí s poruchami chování; sociálně vyloučení jedinci a skupiny; ženy; senioři; osoby se zdravotním postižením a sociálním handicapem; osaměle žijící osoby; cizinci; příslušníci národnostních a etnických menšin; dlouhodobě nezaměstnaní a obtížně zaměstnatelní; obyvatelé prostorově vyloučených lokalit; osoby mající problémy s placením nájemného a dalších finančních pohledávek; osoby propuštěné z výkonu trestu¹⁹⁾).

3.1.2 Trestné činy a jiná delikventní chování

- **majetková trestná činnost** (např. krádeže vloupáním do rodinných domů, bytů, chat, chalup a ostatních objektů; krádeže prostě – věci z aut, auta a jejich součástky; kapesní krádeže, podvod a úvěrový podvod; neoprávněné držení platební karty);
- **násilná trestná činnost** (loupeže; násilná trestná činnost spáchaná na ulici, na veřejném prostranství a spáchaná pod vlivem alkoholu a nealkoholových drog; šikana);
- **trestná činnost směřující proti dětem, rodině a lidské důstojnosti** (týrání svěřené osoby, obchodování s dětmi, ohrožování mravní výchovy mládeže, znásilnění, pohlavní zneužívání);
- **další**: korupce; obchodování s lidmi; domácí násilí; delikvence spojená s radikalizací diváckého násilí; vandalismus; rasové, národnostně či nábožensky motivovaná trestná činnost; protiprávní jednání páchané v okolí restaurací, heren, klubů, diskoték a protiprávní jednání v sociálně vyloučených lokalitách; přestupky (přestupky v oblasti občanského soužití a přestupky proti majetku).

3.1.3 Systém prevence kriminality

K dalšímu rozvoji systému prevence kriminality jsou pro léta 2008 až 2011 stanoveny následující priority:

- a) **Změna organizačního schématu systému prevence kriminality včetně posílení kompetence krajů a obcí při realizaci preventivní politiky.**
- b) **Prevence kriminality mládeže prostřednictvím zavádění Systému včasné intervence²⁰⁾.**
- c) **Legislativní zakotvení prevence kriminality.**

ad a) Změna organizačního schématu systému prevence kriminality včetně posílení kompetence krajů a obcí při realizaci preventivní politiky ČR

Systém prevence kriminality bude členěn do tří úrovní – republikové, krajské a městské. Koordinační roli vůči aktivitám na všech úrovních plní RVPPK. V rámci systému bude posílena koordinační a metodická role krajů²¹⁾ vůči obcím spadajícím do jejich územní působnosti. Městskou úroveň budou tvořit velká města (nad 25 tisíc obyvatel), která budou mít možnost, za splnění stanovených podmínek, čerpat finanční prostředky ze státního rozpočtu na prevenci kriminality po dobu trvání Strategie. Na krajské i městské úrovni budou zpracovány bezpečnostní analýzy a na jejich základě budou formulovány příslušné koncepce prevence kriminality. Při realizaci preventivních opatření budou kraje a obce postupovat v souladu s hlavními cíli, principy a postupy stanovenými Strategií a zohledňovat přitom místní podmínky a potřeby.

REPUBLIKOVÁ ÚROVEŇ

Priority:

- Plošné rozšíření Systému včasné intervence a týmů pro mládež.
- Efektivní čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních fondů.
- Legislativní zakotvení prevence kriminality.

Hlavní úkoly v letech 2008–2011:

- analytická, vyhodnocovací a kontrolní činnost,
- metodická činnost a konzultace vůči krajům a velkým městům zařazeným do městské úrovně prevence,
- iniciace, metodické zpracování a podpora realizace mezíresortních projektů,
- rozšíření Systému včasné intervence a týmů pro mládež na území celé republiky (dále jen „SVI“),
- zajištění vzdělávacích programů pro pracovníky v oblasti prevence kriminality, SVI a pro policisty v metodách práce Community policing,
- zabezpečení dotační politiky ze státního rozpočtu pro oblast prevence kriminality,
- čerpání finančních prostředků z příslušných fondů EU,
- podpora kriminologických a sociologických výzkumů,
- posilování pozic ČR v mezinárodních orgánech prevence kriminality,
- usilování o legislativní zakotvení prevence kriminality.

¹⁷⁾ Prevence městské kriminality a ohrožená mládež. Praha, IKSP 2006. Přehled slibných strategií a programů z celého světa. Přípraveno pro 11. Kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici, Bangkok 2005 (podrobně viz Příloha č. 2 a 4).

¹⁸⁾ Na úrovni krajů a obcí může být oblast bezpečnosti občanů a prevence kriminality také součástí komunitních plánů (střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb), pokud sociální služby slouží k tomuto účelu.

¹⁹⁾ Dále mezi rizikové osoby patří jedinci závislí na konzumaci alkoholu a omamných nebo psychotropních látek. Řešení této problematiky je v gesci Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky.

²⁰⁾ Podrobný popis projektu a jeho realizace (Metodika SVI a týmů pro mládež) je součástí materiálu Hodnocení systému péče o ohrožené děti, který byl vládě ČR předložen v září 2007.

²¹⁾ Takovým způsobem, aby nedošlo k narušení samostatné působnosti krajů ani obcí a při dodržení platné legislativy.

Úkolem republikové úrovně prevence kriminality je koordinovat preventivní aktivity jednotlivých článků systému (resortní, krajské, městské); zkvalitňovat systém prevence po stránce personální, metodické a informační; zabezpečovat realizaci mezikrajských a celorepublikových projektů; vytvářet podmínky pro finanční zabezpečení realizace úkolů vyplývajících ze Strategie na léta 2008 až 2011.

KRAJSKÁ ÚROVEŇ A HL. M. PRAHA Priority

- Vytvoření krajských koncepcí prevence kriminality.
 - Vytvoření podmínek pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení krajských programů.
- Hlavní úkoly v letech 2008–2011:
- zpracovat bezpečnostní analýzu v rámci kraje,
 - zpracovat koncepci prevence kriminality kraje,
 - organizačně a metodicky zabezpečovat Krajské programy prevence kriminality (projekty krajů i obcí, v Praze městských částí),
 - zabezpečovat konzultační a metodickou činnost pro obce, které budou realizovat preventivní projekty,
 - organizačně zabezpečovat poskytování dotací na preventivní projekty kraje a obcí,
 - provádět vyhodnocovací a kontrolní činnost.

Úkolem krajské úrovně bude vytvořit preventivní politiku v rámci své působnosti, koordinovat ji a zabezpečovat po metodické, konzultační a částečně po finanční stránce.

MĚSTSKÁ ÚROVEŇ Priority

- Zpracování městské koncepce prevence kriminality.
 - Vytvoření podmínek pro organizaci, přípravu, realizaci a finanční zabezpečení městských programů.
 - Vytvoření podmínek pro zavedení SVI v rámci města²²⁾.
- Hlavní úkoly v letech 2008–2011:
- zpracovat bezpečnostní analýzu,
 - zpracovat koncepci prevence kriminality města, která bude zahrnovat úkoly pro všechny subjekty podílející se na preventivních aktivitách,
 - vytvořit podmínky pro zavedení SVI a týmu pro mládež,
 - podporovat preventivní programy pro děti a mládež s případnou participací při realizaci Minimálních preventivních programů škol a školských zařízení,
 - vyhodnocovat efektivitu podpořených projektů i aktivit institucí zapojených do městské úrovně prevence kriminality,
 - rozvíjet spolupráci samosprávy s Policií ČR ve smyslu principů Community policing.

Úkolem městské úrovně bude vytvořit komplexní přístup k prevenci kriminality. Policie ČR se bude orientovat na metodu práce ve smyslu Community policing. Cílem Programu města je ochrana lokálních komunit před kriminalitou, posílení pocitu bezpečí občanů, snižování majetkové a násilné kriminality, eliminace kriminálně rizikových sociálně patologických jevů. Kooperace všech institucí, které na místní úrovni působí, a integrace Policie ČR do preventivních aktivit města.

Ad b) Prevence kriminality mládeže prostřednictvím zavádění SVI²³⁾

Priority

- Vytvoření podmínek pro zavádění SVI na místní úrovni.
- Zajištění toku informací z informačních systémů Policie ČR do SVI.
- Zajištění finančních prostředků na realizaci lokálních projektů SVI a na vzdělávací program pro pracovníky zapojených subjektů z Evropských strukturálních fondů.

²²⁾ Včetně hl. m. Prahy.

²³⁾ *Projekt SVI je postaven na třech pilířích. Prvním pilířem je vytvoření metodické spolupráce mezi institucemi, které jsou účastníky SVI (orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policií ČR, justičními orgány, obecní policií, úřady práce, zdravotnickými zařízeními, školami a školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi), což umožňuje efektivně a rychle pracovat s klientem, jeho rodinou a prostředím, v němž žije; v praxi realizuje spolupráci Tým pro mládež. Druhým pilířem je vytvoření jednotného informačního prostředí, které umožňuje předávání, doplňování, sdílení a vyhodnocování informací mezi účastníky SVI a zjednodušení celého procesu v místě trvalého bydliště klienta, ale i mezi jednotlivými SVI v případě kontaktu klienta s SVI mimo trvalé bydliště. Třetím pilířem jsou konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa: např. probační resocializační programy, alternativní programy, pedagogicko-psychologické poradny, speciální programy pro práci s rizikovým klientem apod. Projekt byl pilotně odzkoušen v Ostravě (2001–2004) a ve Svitavách (2005–2006). V současné době je realizován, kromě výše uvedených měst, v Hradci Králové, Novém Jičíně, Mělníku, na území okresů Náchod a Šumperk.*

²⁴⁾ Navrhuje se, aby obdobně jako romští koordinátoři krajských úřadů, kteří jsou zřízeni zákonem o krajích a hl. m. Praze, byla zřízena pozice manažera prevence kriminality krajského úřadu. Dále se navrhuje, aby byl výkon preventivních činností na úrovni kraje vykonáván v rámci přenesené působnosti státu a na úrovni obcí v samostatné působnosti.

²⁵⁾ Může se jednat např. o kontroly ve vytipovaných místech páchnání majetkové trestné činnosti (bazary, vřakovské, opravny) za účasti Policie ČR, obecní policie a pracovníků živnostenského odboru finančního úřadu a dál.

Hlavní úkoly v letech 2008–2011

- zajistit podmínky pro realizaci projektu na místní úrovni – ve městech a územních celcích (podpisem dohody o realizaci, ustavením týmu pro mládež, atd.),
- spustit proces automatizovaného přenosu informací z informačních systémů Policie ČR do SVI,
- postupně realizovat projekt v celé ČR,
- vytvořit a realizovat komplexní vzdělávací program SVI,
- vytvořit centrální komunikační platformu a propojení s lokálními moduly.

Základním posláním Systému včasné intervence je pozitivní změna situace – chování dítěte pomocí rychlé, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o rizikové, ohrožené a delikventní děti. Cílem je zamezit rozvoji kriminální kariéry dítěte a jeho integrace do normálního života.

Ad c) Legislativní zakotvení prevence kriminality

Zákonné vymezení prevence kriminality bude obsahovat:

- * definici prevence kriminality,
- * výkonné subjekty realizace preventivních opatření a vztahy mezi nimi,
- * působnost v oblasti prevence, odpovědnost a kompetence včetně finančního zajištění.

V zákoně by měly být dále uvedeny povinnosti vlády a Ministerstva vnitra vytvářet podmínky (včetně finančních) pro realizaci preventivních opatření a povinnost pro Ministerstvo vnitra a kraje tvořit koncepcie prevence kriminality, realizovat preventivní programy a opatření, koordinovat preventivní činnosti na území své působnosti, analyzovat bezpečnostní situace atd.²⁴⁾

Předpokládá se zakotvení prevence kriminality v připravovaném zákoně s pracovním názvem „o dalších opatřeních v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti státu (zákon o vnitřní bezpečnosti)“, který připravuje ministerstvo vnitra. Alternativou by mohla být novela zákona o krajích, obcích a hl. m. Praze, která se však vzhledem k nutnosti uchopit téma komplexně nejeví jako vhodná.

V souvislosti s rozsáhlou reformou Policie ČR je připravován nový zákon o Policii ČR, v němž může být prevence kriminality uvedena mezi hlavními činnostmi policie.

3.1.4 Účinná preventivní opatření

a) Sociální opatření komplexního charakteru

Systém včasné intervence a týmy pro mládež; systémové zřizování a využívání výslechových místností pro práci s dětskými oběťmi a svědky trestných činů; specializované akce²⁵⁾ v místech s nejvyšším výskytem trestné činnosti a kumulací sociálně patologických jevů; opatření proti majetkové trestné činnosti a režimová opatření proti násilné kriminalitě, která jsou doplněna změnou urbanistického plánování a vzhledu částí měst a obcí.

b) Sekundární a terciální prevence (resocializace, sanace)

Probační programy pro mládež i dospělé, programy realizované ve střediscích výchovné péče; sociální a resocializační programy na začleňování prvopachatelů i recidivistů po návratu z výkonu trestu zaměřené na změnu životního stylu, zvyšování kvalifikace a podpora zaměstnatelnosti včetně vytváření možností bydlení (chráněné přechodné ubytování, pomoc při hledání bydlení atd.); programy sanace rodin postižených sociálním vyloučením nebo rodin s dětmi s poruchami chování zaměřené na doučování dětí, kontakty rodin s institucemi státní správy a samosprávy a se školami; zřizování intervenčních center a dalších služeb pro pomoc osobám ohroženým domácím násilím; programy podpory a ochrany obětí delikventního jednání včetně obětí obchodování s lidmi; sociální práce s fanoušky sportovních klubů.

c) Situační opatření

Rozšiřování pokrytí rizikových míst kamerovým monitorovacím systémem; zřizování poradenských místností (center) provozovaných Policií ČR i obecní policií s ukázkami certifikované zabezpečovací techniky, názornými pomůckami a tiskovinami; komplexní zabezpečování obytných domů v majetku samosprávy s užitím technických a režimových prvků, vytváření bezpečných zón a lokalit; komplexní zabezpečování parkovišť proti krádežím vozidel a věcí z vozidel.

d) Informování občanů

Poskytování validních, srozumitelných, objektivních a včasných informací o sociálně patologických jevech a rizikovém chování a o příčinách těchto jevů na republikové i lokální úrovni; informování veřejnosti o nejčastějších typech trestné činnosti, o způsobech jejich páchnání a o místech a časech jejich výskytu; poskytování rad, návodů a doporučení ke zvýšení bezpečí majetku a osob, které může udělat každý občan sám a co pro zvýšení bezpečí dělá státní správa (včetně Policie ČR) a samospráva (včetně obecní policie); realizace protikorupční kampaně a propagace protikorupční linky.

e) Vzdělávání

Zvyšování právního vědomí dětí a mládeže, rodičů a profesionálů pracujících s mládeží; vzdělávací programy zaměřené na nabídku alternativních sociálních vazeb, životní dovednosti, profesní poradenství, zprostředkování informací o sociálně patologických jevech a rizikovém chování, o prevenci školního násilí; vzdělávání pro policisty (Policie ČR a obecní policie) zaměřené na komunikaci s veřejností, řešení drobných pouličních sporů a ochrana a podpora obětí trestných činů.

4. ZMĚNY VE FUNGOVÁNÍ SYSTÉMU PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 2008 AŽ 2011

Systém prevence kriminality v České republice na období let 2008 až

2011 je založen na třech úrovních – republikové, krajské a městské. Jednotlivé úrovně se liší svým teritoriálním vymezením, typem realizátorů, mírou kompetencí klíčových partnerů, postupy při zpracování analýz, zpracováním rozdílných koncepčních materiálů a způsoby vyhodnocování své činnosti. Liší se také nároky na personální obsazení a na míru zapojení a odpovědnosti zúčastněných subjektů.

Republiková úroveň prevence kriminality umožňuje ústředním orgánům státní správy a dalším členům RVPPK realizovat meziresortní a víceoborové preventivní aktivity, které z různých důvodů není možné uskutečnit pouze v rámci jednotlivých resortních programů, nebo na nižší úrovni. Vytváří prostor pro realizaci nových projektů, které reagují na aktuální vývoj v oblasti výskytu sociálně patologických jevů a trestné činnosti.

Systém prevence kriminality realizovaný na krajské a městské úrovni²⁶⁾ spojuje při zajišťování oblasti veřejného pořádku státní správu, samosprávu včetně obecních policií, Policii ČR, nestátní neziskové organizace, komerční subjekty a občany. Krajská úroveň umožňuje aplikovat nové mechanismy komunikace a spolupráce a nalézat optimální rozdělení rolí v oblasti prevence kriminality a zvyšování bezpečnosti.

Předpokládá se vytvoření efektivního modelu prevence kriminality, který upřesní kompetence mezi státní správou, samosprávou a dalšími subjekty a poslouží k tvorbě nové legislativy.

V uplynulých letech bylo na pokrytí výdajů spojených se systémem prevence kriminality nárokováno ze státního rozpočtu 100 mil. Kč ročně. Vláda však již několik let stabilně vyčleňuje v kapitole Všeobecná pokladní správa²⁷⁾ částku nižší, a to ve výši 80 mil. Kč.

Vzhledem k rozšíření dosavadního systému prevence na kraje je nezbytné vyčlenit pro jeho rozvoj v období let 2008 až 2011 v kapitole Ministerstvo vnitra 400 mil. Kč. Navrhované změny politiky státu v oblasti prevence posílují spolupodpovědnost orgánů územní samosprávy za bezpečí občanů, a tím pádem i zvyšují nároky na její finanční zabezpečení.

4.1 Republiková úroveň

Cílem republikové úrovně je zajistit **jednotný výkon státní politiky** v oblasti prevence kriminality, **analyzovat a řešit problémy, které přesahují kompetence** jednotlivých resortů a dalších orgánů veřejné správy a realizovat **dlouhodobý, systémový a komplexní přístup** k řešení problémů souvisejících s trestnou činností.

Za realizaci preventivní politiky vlády odpovídá ministr vnitra, který je zároveň předsedou RVPPK. RVPPK odpovídá za vytváření a realizaci preventivní politiky na meziresortní úrovni a její konkretizaci na úrovni krajské a místní. Odpovídá za zpracování Strategie a dalších koncepčních materiálů, za metodické vedení regionálních (vyšších územně správních celků) a místních orgánů při realizaci Strategie, za účelné vynakládání prostředků státní účelové dotace a za vyhodnocování účinnosti preventivních programů. RVPPK koordinuje činnost příslušných resortů v oblasti prevence kriminality, spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi a hromadnými sdělovacími prostředky. V rámci mezinárodní spolupráce plní úkoly vyplývající z účasti České republiky v nadnárodních a mezinárodních organizacích zabývajících se prevencí kriminality.

Věcné příslušnost ministerstva a další členové RVPPK

Resorty zastoupené v RVPPK odpovídají za realizaci preventivních opatření v rámci své působnosti. Jejich plnění každoročně předkládají RVPPK. Některé resorty zpracovávají také samostatné materiály pro jednání vlády, které souvisí s problematikou prevence kriminality. Tyto materiály jsou projednávány i v rámci RVPPK.

Programy resortů zastoupených v RVPPK se zaměřují na aktivity ovlivňující míru trestné činnosti, pocit bezpečí občanů, sociální integraci, prevenci kriminality a prevenci sociálně patologických jevů. Jedná se o programy s celorepublikovou působností nebo o pilotní projekty zaměřené na úzeji vymezenou problematikou. Pilotní projekty mohou trvat i několik let a následně mohou být aplikovány v rámci systému prevence kriminality.

Rozhodnutí o realizaci a finanční podpoře aktivit na republikové úrovni je v kompetenci RVPPK. Tím je zajištěna jejich nadresortnost. V případě potřeby jsou vypisována výběrová řízení; v těchto případech RVPPK zřizuje odborné pracovní skupiny.

Aktivity na republikové úrovni budou financovány ze státních prostředků vyčleněných vládou ČR na oblast prevence kriminality v kapitole Ministerstvo vnitra, **z prostředků jednotlivých resortů a z prostředků plynoucích do ČR z fondů Evropské unie** v letech 2007–2013. Na aktivity republikové úrovně budou využity finanční prostředky z neinvestičních dotací, především Evropského sociálního fondu a jeho Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost. Tuzemské finanční zdroje budou při získání dotace z EU využity jako povinné kofinancování. **Na aktivity realizované na republikové úrovni bude v kapitole Ministerstvo vnitra vyčleněno ročně 10 % z jejího obsahu.**

Půjde o následující aktivity:

4.1.1 Vzdělávání odborníků pracujících v oblasti prevence kriminality, prevence sociálně patologických jevů a v bezpečnostní problematice

Cílovou skupinou budou: příslušníci Policie ČR, zaměstnanci obecních a městských policií, manažeri prevence kriminality krajů, měst a obcí, odborníci v sociální sféře (např. orgány sociálně právní ochrany dětí, terénní sociální pracovníci, sociální kurátoři), pracovníci ve školské oblasti (krajští školští koordinátoři prevence, metodici prevence pedagogicko-psychologických poraden a středisek výchovné péče, školní metodici prevence, třídní učitelé, lektori, trenéři), pracovníci ve vězeňství, státní zástupci, soudci, úředníci Probační a mediální služby a další.

Vzdělávání bude zaměřeno na předávání zkušeností „dobré praxe“, na komplexní a součinnostní řešení problémů, na tvorbu preventivních projektů, práci se statistikami a analýzami, na tvorbu bezpečnostního auditu, šíření domácích i zahraničních novinek a trendů, zavádění nových zákonů do praxe apod. Součástí vzdělávacích kurzů bude i tvorba odborných textů (skript, publikací, doporučení apod.).

Ministerstvo vnitra připravuje realizaci nejméně dvou průřezových národních vzdělávacích projektů v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, priorita č. 4 Veřejná správa a veřejné služby:

- Rozvoj lidských zdrojů ve státní správě a samosprávě v oblasti prevence kriminality a bezpečnosti a zavádění principů Community policing.
- Rozvoj lidských zdrojů ve státní správě a samosprávě v rámci interdisciplinárního projektu Systém včasné intervence a týmy pro mládež.

4.1.2 Celorepublikové preventivní projekty²⁸⁾

Na této úrovni budou realizovány projekty celostátního významu, aplikované na území celé ČR, případně aktivity s mezinárodní účastí a mezinárodním přesahem. Bude se jednat minimálně o následující projekty: projekt ochrany obětí a svědků obchodování s lidmi, podpora protikorupčních opatření, podpora aplikace stylu práce Community policing do praxe Policie ČR, Systém včasné intervence (práce s dětskými pachatelé a s dětmi ohroženými protiprávními jednáním), Program Bezpečná lokalita, prevence zadlužování a prevence hospodářské trestné činnosti v rámci sociálně vyloučených skupin populace a další typy inovativních sociálních i situačních projektů.

Výzkumy, studie, evaluace²⁹⁾

Na celostátní úrovni budou prováděny sociologické výzkumy vnímání pocitu bezpečí občanů, spokojenosti občanů s prací policie, kriminologické výzkumy, viktimologické studie a expertní výzkumy. Bude podporováno zpracovávání odborných studií k novým fenoménům páchání trestné činnosti.

Provedená preventivní opatření budou vyhodnocována a na základě zjištěných poznatků budou upravovány další postupy při realizaci konkrétních projektů.

Mediální kampaně, informování občanů³⁰⁾

K vybraným druhům kriminality budou pořádány informační kampaně, jejichž cílem bude informovat veřejnost o trestné činnosti a o možnostech ochrany před jednotlivými druhy trestných činů. Kromě kampaní budou vytvářeny tištěné i audiovizuální materiály, které budou distribuovány cílovým skupinám v rámci České republiky.

4.2 Krajská úroveň a hl. m. Praha

Úkolem krajské úrovně je přenesení preventivní politiky státu na úroveň kraje. Nástrojem budou **Krajské programy prevence kriminality** (dále jen „Krajské programy“), které mohou být realizovány na území celého kraje, jeho části nebo na území obcí.

Při zajišťování podmínek pro realizaci Krajských programů poskytne stát krajům metodickou a konzultační pomoc a finanční prostředky vyčleněné ze státního rozpočtu na prevenci kriminality³¹⁾. Dalším významným zdrojem finančních prostředků mohou být Regionální operační programy (7 programů v rámci tzv. regionů soudržnosti).

O zapojení do krajské úrovně prevence kriminality, o využití účelově vázaných finančních prostředků i o podobě konkrétních preventivních aktivit **rozhodne kraj v samostatné působnosti.**

Úkolem kraje je iniciovat a podporovat rozvoj preventivních aktivit na úrovni kraje i v jednotlivých obcích. Krajský program může být kombinací krajských a obecních projektů. V rámci krajského programu bude umožněna také spolupráce několika obcí v rámci mikroregionů. Vlastní realizace programu a projektů bude v samostatné působnosti obcí.

Na podporu Krajských programů se navrhuje vyčlenit do výše 50 % z objemu finančních prostředků vyčleněných na prevenci kriminality v rozpočtové kapitole Ministerstvo vnitra. Procentuální míra státní dotace se může v průběhu trvání Strategie měnit. Každoročně bude rozdělována na kraje s ohledem na jejich rozdílnou velikost (počet obyvatel), míru zatížení trestnou činností a dalších kriminálně rizikových jevů.

Realizace Krajského programu a přidělení dotace je podmíněna rozhodnutím zastupitelstva kraje o přistoupení ke krajské úrovni prevence krimi-

²⁶⁾ Systém prevence kriminality na krajské a městské úrovni může být vytvářen ve vzájemné interakci s dalšími koncepcemi a strategiemi, např. s plánovanou Agenturou pro odstraňování sociálního vyloučení a jeho prevenci v sociálně vyloučených romských lokalitách – pokud však tato agentura vznikne.

²⁷⁾ Od roku 2008 budou na základě usnesení vlády ze dne 25. července 2007 č. 841 státní finanční prostředky určené na prevenci kriminality vyčleňovány v kapitole státního rozpočtu Ministerstvo vnitra.

²⁸⁾ ESF lze využít především v rámci prioritní osy č. 4 „Veřejná správa a veřejné služby“, „aplikace moderních metod zvyšování výkonnosti, kvality a transparentnosti“. Děti vymezuje ESF pouze ve věku 15–18 let, je však samozřejmě zaměřen i na dospělé.

²⁹⁾ ESF lze opět částečně využít v rámci prioritní osy č. 4, a to zdroje z technické pomoci.

³⁰⁾ Zde je možné ESF využít pouze jako součást konkrétního projektu v části publicita nebo informační kampaně.

³¹⁾ Jestliže některý z krajů nepřistoupí do systému prevence kriminality nebo nesplní podmínky pro přidělení dotace na příslušný kalendářní rok, bude o využití jeho finančního podílu rozhodovat RVPPK. V případě, že kraj bude dodržovat Strategii a její prováděcí dokumenty, bude mu garantována možnost čerpat státní dotaci po dobu platnosti Strategie. V případě, že kraj využije účelovou státní dotaci v rozporu se Strategií a Zásadami pro poskytování dotací, nebude mu pro příští rok dotace poskytnuta. Při porušení daných pravidel obcí realizujícími preventivní aktivity v rámci Krajského programu bude vůči ní sankční mechanismy uplatňovat kraj nebo další kontrolní orgány.

nality, zpracováním Konceptu prevence kriminality kraje na léta 2009–2011 a vytvořením podmínek pro její realizaci.

Z důvodu kvalitní přípravy krajské koncepce prevence kriminality, která vyžaduje dostatečný časový prostor, **se pro rok 2008 navrhuje ponechat celou částku dotace určené na Krajské programy v kapitole Ministerstvo vnitra a uvolnit ji do rozpočtu krajů až od roku 2009.**

4.3 Městská úroveň

Cílem městské úrovně prevence kriminality je snižování trestné činnosti a zvyšování pocitu bezpečí občanů ve větších městech. K dosažení těchto cílů klade Strategie důraz na vytvoření stabilního systému prevence kriminality na místní úrovni zapojením několika desítek velkých měst do čtyřleté systematické a komplexní a soustavné činnosti v oblasti prevence kriminality.

Možnost účasti na městské úrovni prevence kriminality se nabízí 47 větším městům s počtem obyvatel vyšším než 25 tisíc, která mají statut obce s rozšířenou působností³²⁾. Urbanizace a koncentrace obyvatel s sebou nese větší počet příležitostí pro páchání trestných činů, velké množství obětí, kumulaci sociálně patologických jevů a kriminality, a tedy i vyšší obavu z kriminality mezi občany. Na tato rizika mohou samosprávy a spolupracující subjekty vhodněji reagovat na území velkých měst, ve kterých je vytvořena dostatečná institucionální infrastruktura organizací ingerujících do oblasti prevence kriminality včetně silné a funkční obecní policie a Policie ČR. Současně je v těchto městech zastoupena řada nestátních neziskových a charitativních organizací i podnikatelských subjektů v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality.

Města budou mít možnost realizovat po dobu trvání Strategie, tj. v letech 2008 až 2011, preventivní projekty zaměřené na řešení místních problémů – tzv. **Městský program prevence kriminality** (dále jen „Městský program“)³³⁾.

Na podporu Městského programu se navrhuje vyčlenit do výše 40 % z objemu finančních prostředků vyčleněných na prevenci kriminality v rozpočtové kapitole Ministerstvo vnitra. Percentuální míra státní dotace se může v průběhu trvání Strategie měnit.

Realizace Městských programů přispěje ke zlepšování bezpečnostní situace ve městě, k vytvoření příslušných poradních orgánů, a umožní odborně připravit a průběžně vzdělávat manažery prevence kriminality a další odborníky. Současně umožní prosazovat komplexní řešení problémů, vyzkoušet inovativní a pilotní přístupy jejich řešení, zapojení Policie ČR do procesu předcházení trestné činnosti.

Městům zapojeným do městské úrovně poskytne stát metodickou a konzultativní pomoc a finanční prostředky ze státního rozpočtu.

O zapojení do městské úrovně a o každoroční podobě preventivního programu **rozhoduje ve své samostatné působnosti samospráva města.**

Významným ukazatelem úspěšnosti preventivních opatření a změn v oblasti vnímání bezpečí jsou názory občanů. Proto **bude v každém městě, které přistoupí k realizaci Městského programu, před jeho zahájením a při jeho ukončení v roce 2011 provedeno sociologické šetření vnímání pocitu bezpečí občanů.** Šetření bude hrazeno ze státních prostředků a bude provedeno podle jednotné metodiky sběru dat a se stejnými otázkami. Kromě míry pocitu bezpečí občanů bude obsahovat také otázky viktimologické, otázky zaměřené na spokojenost občanů s prací policie a na ochotu občanů angažovat se v preventivních aktivitách.

4.4 Úloha Policie ČR a obecní policie při realizaci krajské a městské úrovně prevence kriminality³⁴⁾

Policie ČR plní hlavní roli na poli ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti, ochrany osob a majetku, odhalování, objasňování a vyšetřování trestných činů.

Policie ČR je pro orgány územní veřejné správy hlavním partnerem při zpracování analýz trestné činnosti a při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů. Dále se podílí na tvorbě koncepce prevence kriminality včetně stanovení priorit, jimiž je třeba se na místní úrovni zabývat. Zástupci Policie ČR jsou stabilními členy pracovních skupin a výběrových komisí. Kromě toho může být Policie ČR také realizátorem nebo partnerem konkrétního preventivního projektu.

Zákonné podmínky pro spolupráci obce a Policie ČR jsou dány ustavením

zákona o obcích, podle něhož může starosta obce požadovat po Policii ČR pomoc při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku.

Na místní úrovni je nejbližším spolupracovníkem Policie ČR **obecní policie.** Jedná se o orgán obce zřizovaný v rámci její samostatné působnosti za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. **Za dobu své existence, tj. od roku 1992, se obecní policie stala významným činitelem ovlivňujícím pořádek a bezpečnost v obcích.** V mnoha městech je obecní policie hlavním nositelem preventivních opatření.

4.5 Komerční sektor

Spolupráce komerčních subjektů je na centrální úrovni institucionalizována v **Poradním sboru ministra vnitra pro situační prevenci,** v němž jsou zastoupeny vedle představitelů Ministerstva vnitra a Policie ČR Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Česká asociace pojišťoven, Komora podniků komerční bezpečnosti ČR, Bankovní asociace, Zkušebna technických prostředků střežení a Bílý kruh bezpečí. Poradní sbor je platformou pro spolupráci v oblasti situační prevence s cílem minimalizovat kriminogenní podmínky a vytvářet bariéry znesnadňující páchání trestné činnosti. K hlavním výstupům patří seznamy certifikovaných výrobců v oblasti zabezpečovací techniky, které jsou zveřejňovány na internetových stránkách ministerstva vnitra. Průběžně jsou pořádány konference a semináře k odborným tématům z oblasti situační prevence (např. krádeže aut, rekreačních objektů, zabezpečení bytů, předávání informací o leasingových podvodech, krádežích v obchodních sítích, boji proti terorismu atd.). Partnerská spolupráce probíhá při přípravě veletrhů a jejich doprovodných seminářů (PRAGOALARM a ISET) a v technické normalizační komisi TNK 124 při ČSNi (Český normalizační institut). V současné době je připravováno zřízení Pracovní skupiny městských kamerových dohlížecích systémů při komisi CCTV AGA.

Na místní úrovni je realizován Program Bezpečná lokalita, jehož cílem je poskytování konzultací i přímé pomoci občanům při zabezpečování obytných domů a bytů. Kromě podílu na přímém zabezpečení, informování veřejnosti nebo realizaci konkrétních aktivit se mohou komerční subjekty podílet na přípravě a realizaci preventivních programů krajů a obcí, na vzdělávání pracovníků v preventivní oblasti, na výzkumné i evaluační činnosti. Význam komerčních subjektů by měl být v budoucnu posílen i při financování (sponzorování) projektů z oblasti situační i sociální prevence.

4.6 Nestátní neziskové organizace a církevní právnické osoby

Nestátní neziskové a církevní organizace jsou blízkými partnery všech úrovní veřejné správy v oblasti prevence kriminality. Jejich role je významná zejména v oblasti sociální prevence. Ve spolupráci s orgány veřejné správy se podílejí na plánování a realizaci opatření, na jejich vyhodnocování a na zvyšování kvality a efektivity jimi provozovaných služeb, které jsou finančně zajišťovány z veřejných zdrojů.

4.7 Občané

Občané jsou důležitým partnerem veřejné správy a Policie ČR v oblasti prevence kriminality. Poskytují cenné informace o úspěšnosti zaváděných preventivních opatření a o tom, nakolik se cítí bezpeční a jak se snížily či zvýšily jejich obavy z kriminality. Občané dále vyjadřují své názory na metody předcházení trestné činnosti a na opatření, která by měla být přijímána k potírání sociálně patologických jevů a kriminality na všech úrovních veřejné správy. Role občanů je nezastupitelná při ochraně osobního majetku a zdraví a při jejich participaci na preventivních aktivitách zejména na lokální úrovni.

5. ÚKOLY REPUBLIKOVÉHO VÝBORU PRO PREVENCI KRIMINALITY JEHO ČLENŮ V LETECH 2008 AŽ 2011

RVPPK

1. Zajišťovat a koordinovat realizaci Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 na všech úrovních.

1.1 Průběžně vyhodnocovat plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality.

1.2 Každoročně informovat vládu o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie a o vynaložených finančních prostředcích ze státního rozpočtu na preventivní programy a projekty za uplynulý rok.

1.3 V roce 2011 předložit vládě návrh Strategie prevence kriminality na následující období.

2. Vytvářet podmínky pro rozvoj systému prevence kriminality v České republice.

2.1 Spolupracovat s krajskými úřady a poskytovat jim metodickou pomoc při zapojování do systému prevence kriminality.

2.2 Pokračovat v realizaci specifických mezik resortních projektů zaměřených především na prevenci kriminality mládeže, sociálně vyloučených komunit, na prevenci domácího násilí a pomoc obětem trestné činnosti.

2.3 Provádět a zdokonalovat analytickou, koncepční a metodickou činnost v oblasti prevence kriminality.

2.4 Podporovat vědeckovýzkumnou činnost kriminálně rizikových jevů a prevence kriminality (vyhodnocování trendů v oblasti kriminality, vyhodnocování efektivity jednotlivých typů projektů realizovaných v České republice a v zahraničí).

2.5 Koordinovat vzdělávání pracovníků v oblasti sociální prevence a prevence kriminality.

2.6 Zabezpečovat racionální vynakládání finančních prostředků ze státního rozpočtu na prevenci kriminality.

³²⁾ *Jedná se o města: Brno, Břeclav, Česká Lípa, České Budějovice, Český Těšín, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Hodonín, Hradec Králové, Cheb, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Kolín, Krnov, Kroměříž, Liberec, Litvínov, Mladá Boleslav, Most, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Orlová, Ostrava, Pardubice, Písek, Plzeň, Prostějov, Přerov, Příbram, Šumperk, Tábor, Teplice, Trutnov, Třebíč, Třinec, Uherské Hradiště, Ústí nad Labem, Valašské Meziříčí, Vsetín, Zlín, Znojmo. Do městské úrovně budou moci být ve výjimečných případech na základě extrémního nárůstu protiprávní činnosti a jiných sociálně patologických jevů zařazeny i obce s nižším počtem obyvatel. O jejich zařazení rozhodne RVPPK. Podrobnosti k výběru a míře rizikovitosti jsou uvedeny v Příloze č. 3.*

³³⁾ *V případě, že město bude dodržovat Strategii a provádět dokumenty k Městskému programu, bude mu garantována možnost čerpat státní dotaci z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra po dobu 4 let. V opačném případě bude město z realizace městské úrovně RVPPK vyloučeno.*

³⁴⁾ *Podrobný popis role Policie ČR bude obsažen v Metodice realizace Krajských a Městských programů a po diskuzi s Policejním prezidentem bude obsahem novely Rozkazu policejního prezidenta č. 61 ze dne 29. června 2005 k zajištění jednotného postupu Policie ČR při participaci na Programu prevence kriminality na místní úrovni – Partnerství.*

³⁵⁾ *IOP je v současné době zpřesňován a upravován na základě připomínek Evropské komise a partnerů ČR, předpoklad jeho schválení je ve IV. čtvrtletí 2007.*

2.7 Přípravovat podklady a postupy pro financování preventivních programů v rámci Evropských strukturálních fondů.

3. Rozvíjet mezinárodní spolupráci v oblasti prevence kriminality.

4. Rozvíjet mediální politiku v oblasti prevence kriminality a realizovat mediální kampaně k aktuálním tématům.

Ministerstvo vnitra

1. Zajišťovat rozvoj systému prevence kriminality na republikové úrovni.

1.1 Přípravovat a metodicky vést specifické projekty prevence kriminality. Především se bude jednat o: Systém včasné intervence; Program Bezpečná lokalita, Program pomoci a podpory obětem obchodování s lidmi; Budování výslechových místností pro dětské oběti a svědky trestné činnosti v rámci Policie ČR; projekty týkající se prevence násilí na ženách a dětech, pomoc obětem trestných činů, pomoc obětem domácího násilí, preventivní práce s fotbalovými fanoušky, prevence korupce.

1.2 Přípravovat a zajišťovat vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality, včetně finančního zajištění z Evropských strukturálních fondů.

2. Zajišťovat rozvoj systému prevence kriminality na krajské a městské úrovni.

2.1 Po metodické a konzultační stránce zajišťovat programy prevence kriminality na krajské a městské úrovni.

2.2 Přípravovat a zajišťovat vzdělávání pracovníků z oblasti prevence kriminality.

2.3 Prakticky zabezpečovat vynakládání finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na prevenci kriminality.

3. Integrovat Policii ČR do preventivních systémů na všech úrovních.

3.1 Prosazovat plošné zavádění projektu Zavádění prvků Community policing do praxe Policie ČR.

4. Rozvíjet spolupráci s obecní policií v oblasti prevence kriminality a zvýšit kompetence ministerstva vnitra z hlediska metodického vedení obecních policií v oblasti prevence kriminality.

5. Pokračovat v medializaci úspěšných preventivních aktivit a informačním působení na formování postojů veřejnosti k vlastní bezpečnosti a k veřejnému pořádku, včetně zkvalitňování informačního systému v resortu.

6. Pokračovat v aktivitách, které vyplývají z účasti České republiky v mezinárodních organizacích, rozvíjet bilaterální spolupráci a prezentovat systém prevence kriminality v zahraničí.

6.1 Vyhlášovat národní nominace na soutěž o Evropskou cenu prevence kriminality.

6.2 Využít předsednictví České republiky v Evropské unii v roce 2009 a z něho plynoucí předsednictví v Evropské komisi prevence kriminality k dostatečně silné prezentaci českých zkušeností a postupů v oblasti prevence kriminality a k získání dalších mezinárodních zkušeností.

Ministerstvo spravedlnosti

1. Posilovat prevenci recidivy kriminálního chování osob vykonávajících nepodmíněný trest odnětí svobody, osob držených ve vazbě a v případě přijetí příslušné právní úpravy i v zabezpečovací detenci, a to zejména tak, že bude kladen důraz na:

1.1 Zacházení s mladistvými a mladými vězni.

1.2 Rozšiřování diferencovaného výkonu trestu odnětí svobody ve specializovaných odděleních.

1.3 Realizaci programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

1.4 Vytvoření nových metod práce s pachatelé, kteří byli odsouzeni za trestné činy násilí na dětech.

1.5 Zajištění výkonu ochranných léčení v ústavní formě během výkonu trestu odnětí svobody.

1.6 Zajištění výkonu nového ochranného opatření – zabezpečovací detence.

2. Při realizaci programů přípravy odsouzených na propuštění z výkonu trestu odnětí svobody dále posilovat spolupráci Vězeňské služby a Probační a mediální služby tak, aby bylo vyvinuto společné úsilí k začlenění pachatelů zpět do společnosti, k podpoře obětí trestné činnosti, k prevenci kriminality a ochraně společnosti, a to zejména následovně:

2.1 Dokončit vývoj, ověření, vyhodnocení a postupně zavedení hodnotícího nástroje pro určení rizik a potřeb pachatele (SARPO) do praxe.

2.2 Vyvíjet, pilotně ověřovat a postupně rozšiřovat další specifické programy pro odsouzené poskytované ve věznicích a střediscích Probační a mediální služby v rámci přípravy a výkonu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody za současného uložení dohledu – tzv. parole.

2.3 Vyvíjet a pilotně ověřovat restorativní programy a postupy zaměřené na zvýšení účasti obětí v procesu podmíněného propuštění a nápravu následků způsobených trestným činem.

3. Ministerstvo spravedlnosti bude pokračovat v již započatých aktivitách, které se týkají prevence kriminality u dospělých i mladistvých pachatelů a směřují k integraci pachatelů zpět do společnosti, ke zvýšené participaci poškozených na procesu řešení následků trestných činů a k ochraně společnosti před kriminalitou a opakováním trestné činnosti, a to zejména následovně:

3.1 Vyvíjet, realizovat a vyhodnocovat efektivitu restorativních programů a postupů.

3.2 Průběžně zavádět a postupně standardizovat činnosti multidisciplinárních týmů pro mládež (týmů pro mládež).

3.3 Průběžně vytvářet, pilotně ověřovat a vyhodnocovat nové efektivní metodické postupy Probační a mediální služby při poskytování odborných činností v oblasti mediace a probace.

3.4 Pokračovat v úsilí o personální navýšení pracovníků Probační a mediální služby a zajištění jejich základního a průběžného vzdělávání.

4. V oblasti výzkumu realizovat výzkum prevence kriminality a sociálně patologických jevů s důrazem na problematiku dětí a mladistvých, na efektivitu uplatňovaných postupů a opatření podle zákona č. 218/2003 Sb. a na možnost trestní legislativy a justice v této oblasti, zejména realizovat následující výzkumné projekty:

4.1 Role stávajících preventivních opatření a stávajícího právního rámce v předcházení kriminalitě, resp. recidivě kriminálního chování u dětí a mladistvých.

4.2 Probační a mediální činnost podle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

4.3 Analýza trendů kriminality a vývoje latentní kriminality.

5. Zaměřit vzdělávací aktivity na problematiku trestné činnosti mládeže a na mládeži.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

1. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) bude v Národním střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb zohledňovat informace a data z krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, a to i v oblasti služeb sociální prevence a i na jejich základě zpracuje priority Národního střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb.

2. MPSV bude v oblasti integrace sociálně vyloučených lokalit naplňovat tyto cíle:

2.1 Na základě schváleného dokumentu Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost 2007–2013 budou v jeho rámci, oblasti 3.2 „Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit“ podpořeny v letech 2007–2013 projekty zaměřené na zajištění vzdělávání zadavatelů, poskytovatelů a samotných příslušníků romské komunity, na podporu procesů poskytování sociálních služeb, na rozvoj partnerství těchto organizací na místní a regionální úrovni, na zvýšení kvality a dostupnosti poskytovaných služeb apod. (ve výši cca 1,2 miliardy Kč).

2.2 Na základě schváleného Integrovaného operačního programu (IOP)³⁴ MPSV v rámci oblasti intervence 3.1. „Služby v oblasti sociální integrace“ podpoří vznik nízkoprahových zařízení pro děti a mládež, komunitních center a dalších zařízení sociálních služeb v sociálně vyloučených romských lokalitách. Přibližná výše podpory bude cca 23,3 mil. EUR. Lokality budou vybrány především na základě výsledků Analýzy sociálně vyloučených romských lokalit a komunit.

2.3 V rámci systémového projektu MPSV „Podpora vytváření systému terénní sociální práce“ bude realizováno akreditované vzdělávání přibližně 120 terénních sociálních pracovníků/terénních pracovníků.

3. V rámci priorit obsažených ve vládou schválené „Koncepci péče o ohrožené děti a děti žijící mimo vlastní rodinu“ budou plněny následující úkoly:

3.1 Vytvoření nebo aktualizace metodických pokynů

- k efektivní komunikaci o případech dětí a rodin v obtížné rodinné situaci (případové konference),
- k práci s dětmi ohroženými CAN,
- k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí,
- k práci s dětmi s výchovnými problémy,
- k práci s dětmi cizinci bez doprovodu.

3.1 Podporovat nestátní subjekty působící v oblasti prevence a pomoci dětem ohroženým CAN a podporovat další vzdělávání pracovníků sociálně-právní ochrany v oblasti CAN.

3.1 Zmapovat situaci ve výskytu a řešení výchovných problémů u dětí a mladistvých z pozice orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

3.1 Iniciovat meziresortní spolupráci a řešení problematiky útěků dětí a mladistvých z ústavů.

3.1 Vytvořit informační materiály k práci s dětmi s výchovnými problémy.

3.1 Rozvíjet spolupráci orgánů sociálně-právní ochrany dětí s Probační a mediální službou, příslušnými soudy, Policií ČR, lékaři, školními metodikami prevence a nestátními subjekty v rovině prevence kriminality a sociálně patologických jevů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Základní cíle prevence kriminality na období 2008 až 2011 vycházejí z cílů Strategie prevence kriminality na léta 2005–2008. Priority v oblasti prevence sociálně patologických jevů na další období stanovilo ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) na základě Výroční zprávy České

³⁴) IOP je v současné době zpřesňován a upravován na základě připomínek Evropské komise a partnerů ČR, předpoklad jeho schválení je ve IV. čtvrtletí 2007.

školní inspekce za školní rok 2005/2006. Tato zpráva uvádí, že reprezentativní dotazníkové šetření s žáky 2. stupně základních škol, zaměřené na problematiku šikánování, potvrdilo existenci různých forem šikánování ve školách, hlavně šikanu psychické povahy. Zpráva také potvrdila, že pedagogičtí pracovníci základních škol v současnosti považují za nejzávažnější problém hrubost, agresivitu, šikanu mezi žáky a neodůvodněnou absenci.

Resort bude prioritně zajišťovat tyto oblasti:

1. Primární prevence.

V rámci každoročně vyhlašovaných Programů na podporu aktivit prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti MŠMT podporovat projekty zaměřené na primární prevenci ve školách a školských zařízeních.

2. Specifická primární prevence.

2.1 Vytvořit Standardy specifické primární prevence, v nichž je zahrnuta oblast protidrogové prevence i oblast prevence kriminality a dalších sociálně patologických jevů.

2.2 Podporovat proces certifikací jako podmínky pro NNO k získání státní finanční dotace.

2.3 Realizovat pracovní porady pracovníků MŠMT s krajskými školskými koordinátory prevence a věcně příslušnými resorty s cílem zefektivnění a koordinace meziresortní spolupráce v oblasti specifické primární prevence.

2.4 Do připravovaných rámcových vzdělávacích programů zakotvit jako součást prevence sociálně patologických jevů prevenci kriminality.

2.5 V návaznosti na Strategii prevence kriminality a Národní strategii protidrogové politiky zpracovat Strategii prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009-2012.

2.6 Podporovat programy spolupráce školy s rodiči a veřejností realizované zejména v rámci Minimálních preventivních programů ve školách a školských zařízeních.

3. Vzdělávání

3.1 Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků.

3.2 Podporovat vzdělávací aktivity pro pedagogické pracovníky v zařízeních institucionální výchovy zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů.

4. Prevence kriminality u rizikových jedinců

4.1 Zabezpečení cílené primární prevence kriminality a včasné intervence v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

4.2 Další rozvoj středisek výchovné péče a prohlubování jejich spolupráce se školami.

Ministerstvo zdravotnictví

Prioritou ministerstva zdravotnictví na úrovni RVPPK jsou preventivní opatření v oblasti dětských úrazů, vytvoření Národní strategie prevence násilí na dětech a příslušných konkrétních aktivit ovlivňujících množství a závažnost násilných aktů páchaných na dětech.

Resortními úkoly pro následující období jsou:

1. Snížení úmrtnosti a zdravotního postižení způsobeného nehodami a násilím páchaným na ohrožených skupinách obyvatelstva. Pokračování v činnosti Meziresortní pracovní skupiny pro prevenci dětských úrazů, plnění Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007–2017. Tvorba a následné plnění Národní strategie prevence násilí na dětech. Podpora vytváření zdravých místních podmínek.

2. Uplatňování práv dítěte v připravované legislativě a dohled nad jejich dodržováním. Podpora opatření proti zanedbávání, zneužívání, týrání, komerčnímu a sexuálnímu zneužívání dětí a mladistvých.

3. Podpora vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti péče o děti a dorost. Pokračování v procesu vydávání příslušných standardních postupů ve Věstníku MZ.

4. Podpora prevence užívání návykových látek. Pokračování v aktivitách spojených s výchovou ke zdraví a podporou zdravého životního stylu bez drog, tabákových výrobků a alkoholu. Snížení škod způsobených konzumací drog, alkoholu a tabáku. Podpora zdravotní péče o pacienty s problémem s návykovými látkami v praxi dětského lékaře.

5. Pokračování v účinném řešení problematiky – ochranné léčby.

6. Podpora preventivních programů pro děti a mládež a podpora rodin s dětmi se zdravotním postižením.

Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) bude pokračovat v zabezpečení preventivních aktivit stanovených resortní Koncepcí prevence sociálně nežádoucích jevů na období let 2005 až 2009.

1. Připravit novou resortní Koncepci prevence sociálně nežádoucích jevů na období 2010 až 2014. Ředitelstvím personální podpory zabezpečit efektivní využívání finančních prostředků, které budou vyčleňovány v rozpočtu MO na resortní Program prevence kriminality a sociální prevence.

2. Prohlubovat vzdělávání všech zaměstnanců resortu MO v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů a ochrany lidských práv jako předpokladu předcházení kriminalitě.

3. Zkvalitňovat informační systém Vojenské policie využívaný k prevenci kriminality. Udržovat a rozvíjet součinnost Vojenské policie s Policií ČR, obecními policiemi a představiteli obcí při plnění úkolů prevence kriminality na místní úrovni.

4. Zabezpečit realizaci úkolů a opatření Aktualizovaného resortního protikorupčního programu. Publikovat metodické materiály a pomůcky k problematice boje proti korupci, prevenci kriminality a dalších sociálně nežádoucím jevům.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj bude v rámci programu Podpora výstavby podporovaných bytů poskytovat dotace na výstavbu bytů na půl cesty, které jsou určeny pro osoby nacházející se v nepříznivé situaci zapříčiněné konfliktním způsobem života nebo rizikovým prostředím, ve kterém žijí, případně absencí rodinného zázemí (např. děti z dětských domovů, osoby propuštěné z výkonu trestu, osoby mající problémy s dodržováním povinností spojených s nájemním bydlením).

Ministerstvo dopravy

Ministerstvo dopravy je v oblasti prevence dopravní nehodovosti a zvýšení bezpečnosti v dopravě vázáno plněním úkolů obsažených v Národní strategii bezpečnosti silničního provozu do roku 2010. Jedním z hlavních cílů národní strategie je snížit do roku 2010 počet usmrcených osob o 50 % oproti výchozímu stavu v roce 2002.

Prameny použité při zpracování Strategie

11. kongres OSN o prevenci kriminality a trestní justici (základní dokumenty předložené delegátům), Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2006; Karabec Z., Scheinost M.: Vybrané výsledky výzkumu IKSP v letech 2002–2004;

Podklady ke Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2008–2011 poskytnuté Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem zdravotnictví, Policií ČR;

Prevence městské kriminality a ohrožená mládež (přehled slibných strategií a programů z celého světa), Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Praha 2006;

Reforma Policie České republiky a související problematiky vnitřní bezpečnosti, Ministerstvo vnitra 2007;

Strategie prevence kriminality na léta 2004–2007, Ministerstvo vnitra 2004; Zpráva o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2004 až 2007 za rok 2006, Ministerstvo vnitra 2006;

Strategie prevence kriminality na léta 2004–2007 včetně zprávy o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na rok 2003, Ministerstvo vnitra 2004;

Šimoník P.: PHARE Výzkum veřejného mínění Spokojenost občanů s prací Policie ČR;

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2006 (ve srovnání s rokem 2005), Ministerstvo vnitra 2007;

Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti v České republice v roce 2005 (ve srovnání s rokem 2004), Ministerstvo vnitra 2006.

